

**10 години катедра “Индустриален мениджмънт”
10 години за утвърждаване на специалност “Индустриален
мениджмънт” в Русенски университет**

Иван Хр. Митев, Николай Колев

10 years of strengthening the positions of the “Industrial Management” degree course in the University of Rousse. The paper presents the reasons, methods and processes behind the creation and development of the Industrial Management department and the Industrial Management degree course in the University of Rousse.

Key words: *Industrial Management, Department, Degree course, University.*

ВЪВЕДЕНИЕ

Защо бе разкрита катедра “Индустриален мениджмънт”

През втората половина на 1999 год. във Факултет “Бизнес и мениджмънт” (ФБМ) възникнаха няколко основни и неотложни проблеми, породени в резултат на:

- Утвърждаването на “Държавен регистър на ОКС на специалностите във ВУЗ на Република България”, в който специалност “Индустриален мениджмънт” (ИМ) е указана с шифър 8.16.5 от професионално направление “Общо инженерство” (ПМС 144 от 24.06.1998);

- Приемането на “Наредба за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалност “Индустриален мениджмънт” от професионално направление “Общо инженерство” (ПМС 116 от 09.06.1999);

- Промените в Закона за висше образование (ЗВО) от 02.07.1999, които налагат промени в структурата на Русенски университет (РУ) и на неговите основни звена.

Първият проблем беше свързан с институционалното укрепване на ФБМ, чрез привеждане на броя и структурата на членовете на ФБМ в съответствие със ЗВО. Това може да се постигне чрез консолидация, обединяване на факултети или чрез привличане на хабилиитирани преподаватели от други факултети.

Вторият основен проблем беше свързан с организацията и провеждането на стартиралото обучение по специалност 8.16.5. “Индустриален мениджмънт”. Тази специалност е нова за нашата образователна система. Аналогични специалности са много популярни в развитите страни, защото подготвят широкоспектърни специалисти, успешно реализиращи се главно в малки и средни фирми, кредитни институции, собствен бизнес. При очерталата се стагнация към интереса за обучението по някои инженерни специалности у нас, специалност “Индустриален мениджмънт” безспорно беше много важна за РУ.

При обучението по специалността голяма част от знанията се дават от мултидисциплинарни, хибридни курсове, каквото може да се създадат от преподаватели с богат педагогически, организационен, управленски и производствен опит. Във ФБМ липсваха достатъчно на брой такива кадри.

Ръководството на РУ предприе една правилна стъпка за решаване на горепосочените проблеми чрез разкриване на нова катедра “Индустриален мениджмънт” в рамките на ФБМ, в която да се привлечат необходимите преподаватели от инженерните факултети.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Как бе разкрита катедра “Индустриален мениджмънт”

С Решение на АС от 16.11.1999 се разкрива катедра “Индустриален мениджмънт” към Факултет “Бизнес, право и администрация”, в която се включват хабилиитирани преподаватели, участващи в обучението по едноименната

специалност: доц. д-р Васил Пенчев, доц. д-р Иван Хр. Митев, доц. д-р Стоян Маджаров, доц. д-р Румяна Митева.

С Решение на АС от 23.11.1999 допълнително се включват в катедрата и преподавателите доц. д-р Свилена Тодорова и доц. д-р Емилия Пенева.

Мотивите на ръководството на РУ за сформирание на катедрата ясно са изложени в Заповед 786 от 18.11.1999 на Ректора, а именно:

- Решителна подкрепа в организационно отношение на специалност "Индустриален мениджмънт", която е с особена важност за РУ;

- Поставяне на основите на катедра "Индустриален мениджмънт", в която да се пренесат богатия преподавателски и организационен опит на новите членове на факултета.

По-късно с Решение на АС от 08.02.2000 се отлага обединяването на ФБМ и ЮФ и новосъздадената катедра ИМ временно се включва във ФБМ.

Квалификация, научни и приложни постижения и производствен опит на членовете на катедра Индустриален мениджмънт при нейното сформирание

В резултат на проведените редица срещи и разговори с много преподаватели в катедра ИМ бяха привлечени тези от тях, които имаха необходимата квалификация, опит и бяха мотивирани да работят активно за утвърждаването на специалност "Индустриален мениджмънт" и за стабилизирането на ФБМ с ясното съзнание, че това ще бъде свързано със забавяне на личното им професионално израстване.

Таблица 1.

Квалификация, професионален, управленски и производствен опит на преподавателите при постъпването им в катедра Индустриален мениджмънт

No	Преподавател	Квалификация, професионален, управленски и производствен опит	Автори свидетелства	Внедрени научни и приложни разработки	Защитили докторанти
1	доц. д-р Васил Бонев Пенчев от 01.12.1999	- преподавател в катедра ЕЕ; - преподава по Основи на мениджмънта във факултет БМ; - декан на ФБМ, зам. декан на факултет ЕЕА, директор на НИС, ръководител група в НИПКИ-ССМ; - участник в програми за обучение на преподаватели по Мениджмънт, Регионално развитие	2	4	
2	доц. д-р Свилена Василева Тодорова от 01.12.1999	- преподавател в катедра ТИЕ; - преподава Електротехника и Електроника; - ръководител катедра ТИЕ – 2 мандата, зам. декан на факултет ЕЕА			
3	доц. д-р Стоян Николов Маджаров от 01.12.1999	- преподавател в катедра ССМ; - преподава по Стопанска диагностика и ефективност, Бизнес политика във ФБМ; - зам. декан на ФПК – 2 мандата; - ръководител звено Гражданска защита			
4	доц. д-р Румяна Костова Митева	- преподавател в катедра ИГ; - преподава Инженерна графика за студентите от специалност ИМ;	1	5	

	от 01.12.1999	- разработва първите курсове по Ергономия и Промислен дизайн във ФПК; - 4 години производствен и управленски опит като конструктор в машиностроителен завод, началник отдел НОТ.			
5	доц. д-р Емилия Станчева Пенева от 01.12.1999 до 20.07.2006 от 21.07.2006 доцент пенсионер	- преподавател в катедра ТМ; - преподава по Материалознание; - 9 години производствен и управленски опит като конструктор, технолог и главен технолог в машиностроително предприятие и БТРВ			
6	доц. д-р Иван Христов Митев от 01.12.1999	- преподавател в катедра ПТМ; - преподава Логистични технологии и системи, Стопански транспорт; - зам. декан на ФПК – 2 мандата, отговаря за обучението на управленски кадри от машиностроителни предприятия и военнопromишления комплекс; - отговорен конструктор в БТРВ „Мелнични машини“ и НИПКИ – “Складова техника”; - член на Националния координационен съвет по прахова металургия; - специализация в университетите в Мадрид и Щутгарт.	3	12	
7	проф. д-тн. Владимир Денев Витлиемов от 17.04.2001 до 12.2004 от 01.2005 – професор-пенсионер	- преподавател в кат. ТММРМ; - преподава по Автоматизация на машиностроенето, Технологични основи на производството; - зам. ректор по УВ – 1 мандат; - 7 години производствен и управленски опит като началник цех и главен технолог в машиностроителен завод, началник отдел Автоматизация в институт, директор на учебен център към НТС-Русе; - ръководител на програмен колектив по VI рамкова програма.	8		5
8	д-р Красимир Иванов Ениманев От 15.11.2001 – 2002	- строителен инженер по ПГС, магистър по Икономика на строителството; - 8 години производствен и управленски опит като: - управител на строителна фирма; - супервайзер, помощник на генералния директор на строителна фирма; - преподава Инженеринг за специалност ИМ	3		
9	Николай Делков Колев от 15.01.2005	- редовен докторант в катедра ИМ			
10	Мария Иванова Илиева от 07.09.2006 в отпуск по майчинство от 09.08	- програмист на CAD/CAM производствени системи в машиностроителни и текстилни предприятия – 1 година производствен опит.			

Какво бе извършено от колектива на катедра “Индустириален мениджмънт” през 10-годишния период

Разкриването на катедра “Индустириален мениджмънт” позволи бързо да се стабилизира в организационно отношение ФБМ и да се осигури неговото нормално функциониране. Всички членове се включиха в състава на Факултетния съвет и в управлението на факултета. Доц. В. Пенчев бе декан на ФБМ 2 мандата, доц. Ст. маджаров – заместник декан по УВ, доц. Св. Тодорова – зам. председател на Общото събрание и доц. Р. Митева – член на Атестационната комисия на факултета. Доц. Пенчев и доц. Митев бяха членове на Академичния съвет от квотата на факултета. Колективът на катедрата активно работи и в изградените учебно-методични комисии по специалностите от факултета.

Значителни и продължителни усилия бяха посветени на основната задача пред катедрата, а именно организиране и провеждане на обучението по специалност “Индустириален мениджмънт” и утвърждаването ѝ като желана специалност в Русенски университет.

В изпълнението на тази задача бе извършено следното:

1. Подробно проучване на учебно-програмната документация и на добрите практики при обучение по аналогични специалности в повече от 40 водещи висши училища от Европа и САЩ. Обект на проучване бяха предварителната подготовка на кандидат-студентите, квалификационната характеристика и областите на реализация на завършилите специалисти. Направен бе структурен анализ на учебните планове на тези ВУЗ.

2. Проучване за изясняване на необходимите знания и умения, които трябва да притежава у нас един бакалавър, завършил специалност “Индустириален мениджмънт”. Проучването обхвана редица предприятия от различни браншове от региона на гр. Русе. Използван бе и опита, натрупан от членове на колектива на катедрата при организиране на курсове за подготовка на управленски кадри от машиностроителни предприятия във ФГК през периода 1979 – 1988 година.

3. Проучване на статистически и прогнозни данни за развитието на региона и Република България.

4. Съобразявайки се с нормативната уредба и съществуващите възможности на преподавателите и материалната база в РУ, бе изграден нов учебен план на специалност ИМ, характеризиращ се с:

- ясно обосновани и оформени структурни вериги от учебни дисциплини, формиращи основните знания и умения на инженер-мениджърите, каквито ще им бъдат необходими в по-голяма част от индустриалните фирми;

- максимална вътрешна мобилност на преподаватели в рамките на РУ;

- реализация на обучението с минимални разходи чрез използване на наличната материална база и допълване на учебната заетост на преподаватели от други факултети. Учебният план е максимално отворен за участие на най-добре подготвените преподаватели от целия университет. Хорариумът на преподавателите от другите факултети през учебната 2009 година е както следва: МТФ – 1050 ч, ФПНО – 975 ч, ФЕЕА – 540 ч, АИФ – 360 ч, ЮФ – 870 ч.

- голяма възможност за избираеми дисциплини, в т.ч. чужд език, информационни технологии, икономика и др. Това е практикуван метод за обучение на малък брой студенти за нуждите на различни отрасли на икономиката;

- провеждане на семинари с участието на ръководители на фирми, които запознават студентите с добри практики при решаването на конкретни казуси. На семинарите се канят и студентите от магистърски курсове и вече дипломираните се специалисти.

В тази методична последователност са изработени 2 нови учебни плана за специалности “Индустириален мениджмънт” и “Мениджмънт на индустрията”, ОКС Бакалавър, 2 нови учебни плана за специалности “Индустириален мениджмънт” и

“Индустириален мениджмънт и маркетинг”, ОКС Магистър и 2 учебни плана са основно преработени. Разработени и постоянно актуализирани са 8 нови интердисциплинарни учебни програми за нуждите на студентите от ОКС “Бакалавър”.

Таблица 2.

Хронология на провеждането на обучението по специалност Индустириален мениджмънт, Мениджмънт на индустрията, ОКС Бакалавър и Магистър

Прием в уч. година	Специалност	ОКС	Форма на обучение	Забележка
1993/94	Промишлен мениджмънт	Магистър	Редовно обучение	
1994/95 1995/96	Промишлен мениджмънт	Магистър	Редовно и задочно обучение	
1996/97	Индустириален мениджмънт	Бакалавър	Редовно и задочно обучение	Преименуване на спец. ПМ в ИМ с реш. АС/09.07.96
1997/98 1998/99	Няма прием поради липса на държавен регистър, държавни изисквания и държавна поръчка			Промяна в ЗВО - 02.07.1999
1999/00	8.16.5. Индустириален мениджмънт Уч. план, утвърден с реш. АС 15.12.1998	Бакалавър	Редовно обучение	Публикуван държавен регистър на ОКС – ДВ/03.07.98
2000/01	8.16.5. Индустириален мениджмънт	Бакалавър	Редовно обучение	Приети ЕДИ за специалност “Индустириален мениджмънт” от „Общо инженерство” 18.06.99
2001/02	5.13.4. Индустириален мениджмънт Уч. план, утвърден с реш. АС 05.06.2001	Бакалавър	Редовно и задочно обучение	Класификатор на областите на ВО и проф. направления 24.06.2002
2002/03	5.13.4. Индустириален мениджмънт Нов учебен план за спец. ИМ – магистри Решение АС 18.06.02	Бакалавър Магистър ИМ	Редовно и задочно обучение Редовно обучение	
2003/04	5.13.4. Индустириален мениджмънт	Бакалавър Магистър ИМ	Редовно и задочно обучение Редовно обучение	
2004/05	5.13.4. Индустириален мениджмънт	Бакалавър Магистър ИМ	Редовно и задочно обучение Редовно обучение	Промяна в ЗВО – 04.06.2004
2005/06	3.7.3. Мениджмънт на индустрията Нов учебен план МИ, реш. АС/12.07.2005 Нов учебен план ИММ, реш. АС/05.06.04	Бакалавър Магистър ИМ Магистър ИММ	Редовно и задочно обучение Редовно обучение Редовно обучение	Решение на АС 13.07.04 за преименуване на ИМ в МИ от професионално направление 3.7. Администрация и управление
2006/07	5.13.4. Индустириален мениджмънт	Бакалавър	Редовно и задочно обучение	Промяна на ЗВО, реш. АС 17.05.06 за

	Коригиран учебен план, реш. АС/09.06.06	Магистър ИМ	Редовно и заочно обучение	обучение по специалност 5.13.4. Индустриален мениджмънт
		Магистър ИММ	Редовно обучение	
2007/08	5.13.4. Индустриален мениджмънт Коригиран учебен план, реш. АС/12.07	Бакалавър	Редовно и заочно обучение	
		Магистър ИМ	Редовно и заочно обучение	
		Магистър ИММ	Редовно обучение	
2008/09	5.13.4. Индустриален мениджмънт	Бакалавър	Редовно и заочно обучение	
		Магистър ИМ	Заочно обучение	
		Магистър ИММ	Редовно обучение	
2009/10	5.13.4. Индустриален мениджмънт	Бакалавър	Редовно и заочно обучение	
		Магистър ИММ	Редовно обучение	

5. Разработена бе система за анкетно проучване и контрол на най-важните моменти от организацията и провеждането на учебния процес и динамиката на потребителското търсене. Основни елементи на системата са:

- Анкета с работодатели за проучване на необходимост от кадри, техните знания и умения;
- Анкета с новопостъпилите студенти, ОКС Бакалавър за изясняване на потребителското търсене от този вид образователни услуги, предварителната подготовка и нагласите на студентите;
- Анкета с обучаваните студенти;
- Анкета с новопостъпилите студенти, ОКС Магистър за изясняване на предварителната подготовка и желанията им за реализация;
- Анкета с дипломиралите се студенти.

6. Организиран и провеждан са научни и приложни семинари с участието на завършили специалност "Индустриален мениджмънт";

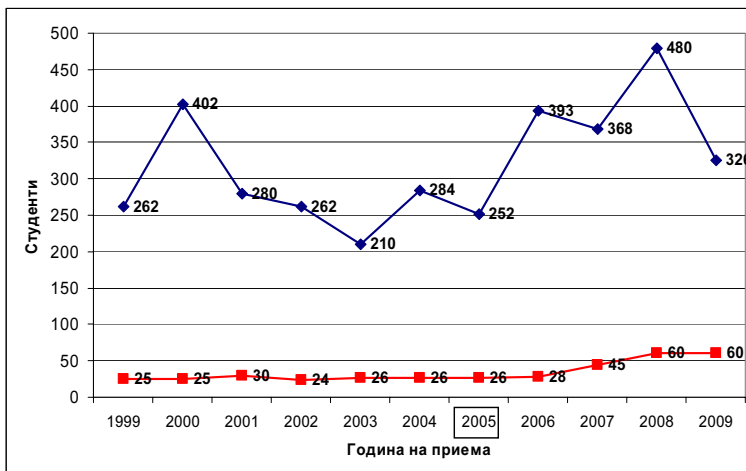
7. Поставени са основите на клуб на инженер-мениджърите, завършили специалност "Индустриален мениджмънт", ОКС "Бакалавър" и "Магистър"

8. Подготвени са учебните документи за акредитацията на специалност "Индустриален мениджмънт" – Индустриален мениджмънт, стар учебен план 2004 година, Мениджмънт на индустрията – 2006 година, Индустриален мениджмънт, нов учебен план – 2008 година (предаден в НАОА);

В резултат на положените усилия от членовете на катедрата, специалност ИМ се утвърди като една желана и сравнително масова специалност във ФБМ и в РУ, интересът към която непрекъснато нараства.

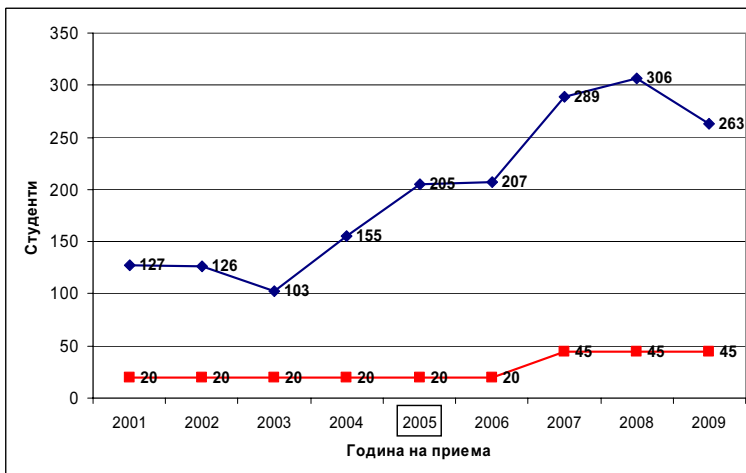
9. Брой на дипломиралите се студенти – 204 ОКС Бакалавър и 56 ОКС Магистър

Динамиката на потребителското търсене на специалността и на обучаваните студенти са отразени на следните фигури:

Фиг. 1. Кандидат студенти по 1 и 2 желание и планови места – редовно обучение

Забележка: През 2005 год. приемът е по специалност “Мениджмънт на индустрията”

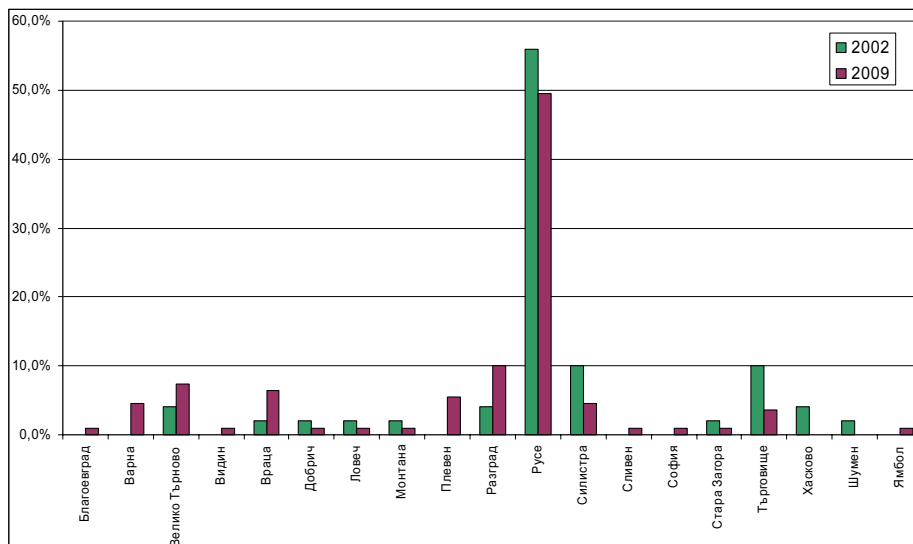

Фиг. 2. Кандидат студенти по 1 и 2 желание и планови места – задочно обучение

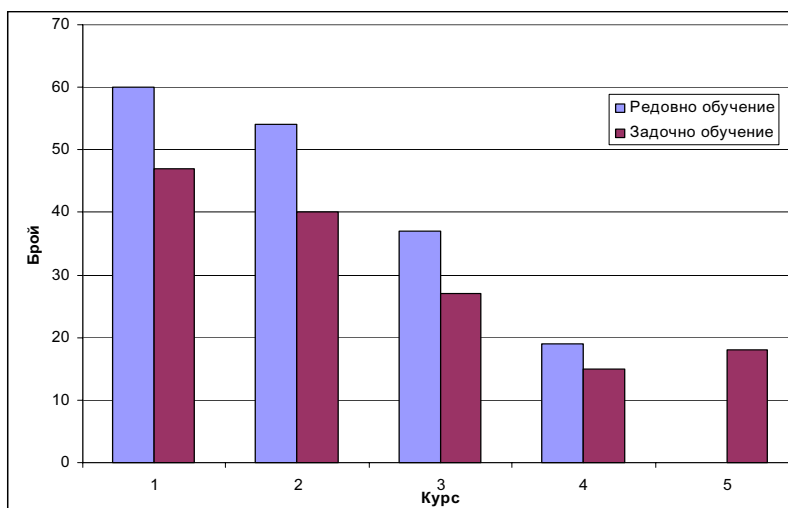
Забележка: През 2005 год. приемът е по специалност “Мениджмънт на индустрията”

Намаляването на интереса на кандидат-студентите към специалност “Мениджмънт на индустрията” през 2005 година, след преименуването на специалност “Индуриален мениджмънт” може да се обясни с трудното разграничаване на специалност “Мениджмънт на индустрията” и специалност “Стопанско управление” от същото професионално направление 3.7. Администрация и управление.

Логичното обяснение на спада на интереса към специалност “Индустиален мениджмънт” през 2009 год., както и на останалите специалности от ФБМ – “Стопанско управление”, “Маркетинг” трябва да се търси в разкриването на две нови специалности – “Публична администрация” и “Информатика и информационни технологии в бизнеса”, обект на интерес към тази част от кандидат-студентите, намаляването на общия брой на завършилите средно образование до 06.2009, наличието на все атрактивни възможности за евтино обучение в западна Европа, както и с настъпилата стопанска криза.

Фиг. 3. Прием на студенти в специалност ИМ по области

Фиг. 4. Брой студенти в специалност ИМ – редовно и задочно обучение

Научно-изследователска и обществена дейност на членовете на катедрата

Въпреки своята изключително голяма учебна заетост, преподавателите успяха да издадат или публикуват самостоятелно или в съавторство

- 27 броя учебници и учебни пособия;
- 69 научни и приложни публикации.

Работили са по 9 различни теми от плана на ФНИ и 1 проектно-конструкторска тема от плана на НИС при РУ, 3 теми по VI и VII рамкова програма, като на 2 от тях членове на катедрата са координатори на проектите и са участвали в изпълнението на 5 проекта по европейските предприсъединителни и структурни фондове.

Участвали са в 8 различни международни образователни проекти, а трима преподаватели са завършили курсове в чуждестранни университети или по международни програми у нас.

Един преподавател успешно се е хабилитирал, а под научното ръководство на преподаватели от катедрата са защитени 4 докторски дисертации. Трима от членовете на катедрата със свята учебна и научна продукция придобиха компетенции по научното направление 05.02.21.

Преподавателите от катедра "Индустриален мениджмънт" активно участват в органите за управление на Университета, в научни организации и в органите на местната администрация. Един преподавател е Декан на ФБМ – 2 мандата, един – заместник декан на ФБМ, всички членове на катедрата са членове на ФС на ФБМ, а един и на ЮФ. Един преподавател е Председател на Общинския съвет в Русе, двама – общински съветници, един – заместник председател на НТД "Мениджмънт и инженеринг" към НТС – България.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

С цената на много усилия от членовете на колектива на катедра "Индустриален мениджмънт" и жертва на собственото им професионално израстване, както и на адекватната и своевременна решителна подкрепа от страна на ръководствата на ФБМ и най-вече на Русенски университет, може да се твърди, че сега специалност "Индустриален мениджмънт" е утвърдена и търсена специалност, а ФБМ е стабилизирал и се развива уверено в правилна посока. Благодарение на правилно структурираните учебни планове и на разработените интердисциплинарни програми, насочени към широк спектър от дейности, на ефективната анкетна система за непрекъснато проучване на нуждите на икономиката и на образователния пазар у нас, специалност "Индустриален мениджмънт" вече е желана и търсена.

Безусловно трябва да се оцени като много правилно решението на Академичния съвет за разкриване през 1999 година на катедра "Индустриален мениджмънт", която съобразно установените в университета традиции и практики, да работи и живее с проблемите на една специалност.

Днес са необходими не по-малки целенасочени и действени усилия на един сплотен колектив за запазване на постигнатото и за решаване на големите предизвикателства, които възникват пред нас. Големата динамика на образователния пазар, непрекъснатото разкриване на нови специалности под егидата на големи университети от Европа и САЩ, по-лесния достъп до евтино обучение в Европа, преструктурирането на икономиката ни, демографският срив обуславят и нови задачи. Новата реалност предполага осигуряване на необходимите ресурси от страна на ръководството на Русенски университет.

За да решава успешно новите проблеми, катедра "Индустриален мениджмънт" трябва да разполага с по-добра учебна и лабораторна база и най-вече от кадрово

укрепване с преподаватели, способни в екип да обучават по интердисциплинарните програми, да ръководят дипломни работи с подчертана практическа насоченост съобразно квалификационната характеристика на специалност "Индустриален мениджмънт" и тенденцията в редица европейски университети.

За контакти:

доц. д-р инж. Иван Христов Митев, ръководител катедра "Индустриален мениджмънт", Русенски университет "Ангел Кънчев", тел.: 082 888-521, e-mail: ichmitev@ru.acad.bg

ст ас. Николай Колев, катедра "Индустриален мениджмънт", Русенски университет "Ангел Кънчев", тел.: 082 888-495, e-mail: nkolev@ru.acad.bg

Докладът е рецензиран.